

Hanna Sarkkinen vas

Kirjallinen kysymys henkirikoksen uhrien omaisten tilanteesta

Eduskunnan puhemiehelle

Suomessa kuolee vuosittain noin 100 ihmistä henkirikoksen uhrina. Jokaista henkirikoksen uhria jää suremaan monta lähiomaista. Läheisen kuolema henkirikoksen uhrina on traumaattinen kriisi, jonka vaikutukset voivat näkyä vielä vuosien kuluttua muun muassa psyykkisinä vaikeuksina ja heikentyneenä työkykynä.

Henkirikoksen oikeuskäsittely alkaa tyypillisesti noin 3—6 kuukauden kuluttua tapahtuneesta ja voi kestää pahimmillaan vuosia. Uhrin omaisen kuormitusta lisää osaltaan se, että vakavissa rikoksissa asioita joudutaan käymään usein läpi eri oikeusasteissa. Oikeusprosessin pitkittyminen on raskasta omaisille ja hidastaa toipumistyötä, kun oikeudenkäynnit muistuttavat tapahtuneesta yhä uudelleen.

On tervetullutta, että Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa on sitouduttu turvaamaan oikeudenhoidon riittävät resurssit ja lyhentämään oikeudenkäyntien kokonaiskestoja. Lisäksi tärkeä valmisteilla oleva uudistus on myös näytön vastaanottamisen keskittäminen käräjäoikeuksiin niin, että todistelu taltioitaisiin hovioikeuskäsittelyä varten. Uudistus voi pienentää asianosaisille ja todistajille muutoksenhakumenettelystä aiheutuvia kustannuksia ja muita haitallisia vaikutuksia. Voimaan tullessaan uudistus voi keventää oikeuskäsittelyistä henkirikosten uhrien omaisille koituvaa raskautta.

Henkirikosten uhrien omaisten kannalta on kohtuutonta, että oikeuden määräämien kärsimyskorvausten periminen syylliseltä on omaisen itsensä vastuulla. Usein käy niin, että korvausten saaminen viivästyy tai korvaukset jäävät kokonaan saamatta tuomitun varattomuuden takia. Pitkittynyt perintäprosessi tuomitun kanssa on myös omiaan lisäämään omaisten henkistä kärsimystä. Olisikin kohtuullista, että korvaukset maksettaisiin henkirikosten uhrien omaisille valtion varoista ja valtio hoitaisi perintäprosessin.

Viranomaisilla on velvollisuus ohjata uhrin omaisen tukipalveluihin. Palvelujärjestelmä henkirikoksen uhrien omaisten suhteen on kuitenkin julkisen keskustelun perusteella pirstaleinen ja puutteellinen. Palvelupolku uhrien omaisten auttamiseksi vaihtelee kunnittain tai sellaista ei ole. Liian usein avunsaanti on omaisten oman aktiivisuuden varassa ja pitkäkestoista, suunnitelmallista tukea voi olla vaikea saada.

Apua tarvitaan esimerkiksi henkisen tuen ja mielenterveyspalveluiden muodossa, vahingonkorvausten hakemisessa, monissa tapauskohtaisissa käytännön järjestelyissä, toimeentulon järjestämisessä sekä uhrin omaisen tukemisessa läpi rikoksen oikeuskäsittelyn eri asteiden. Yhteiskun-

Kirjallinen kysymys KK 256/2021 vp

nan tulisi huomioida uhrin läheisen tilanne kokonaisvaltaisesti ja tarjota apua koordinoidusti ja ilman, että henkirikoksen uhrin omaisen täytyy sitä itse osata ja jaksaa etsiä tai anoa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä henkirikoksen uhrien omaisten tilanteen ja palvelujen parantamiseksi?

Helsingissä 22.4.2021

Hanna Sarkkinen vas